

การศึกษาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก
A STUDY OF QUALITY CULTURE OF EDUCATIONAL INSTITUTION UNDER THE
AUTHORITY OF THE PHITSANULOK PROVINCIAV VOCATIONAL EDUCATION OFFICE

ณัฐภูมิ จับคล้าย^{1*}, ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย²

Nattapoom Jubklai^{1*}, Thirasak Uppamaiathichai²

^{1,2}สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ประเทศไทย

^{1,2}Department of Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University, Thailand

*Corresponding Author E-mail: nattapoomj65@nu.ac.th

Received: November 09, 2023; Revised: November 30, 2023; Accepted: February 06, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามสัดส่วนของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูแต่ละสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 210 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 21 คน ได้มาจากจำนวนประชากรที่เป็นผู้บริหารทั้งหมด และครู 189 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 34 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.41 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการให้ความสำคัญกับผู้เรียน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.47 รองลงมาคือ ด้านการกระจายอำนาจ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.46 และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการทำงานเป็นทีม โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.34 จากผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่าการทำงานเป็นทีม เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับที่ต่ำที่สุด ดังนั้นให้มีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาร่วมกับครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา ร่วมมือกันร่วมคิด ร่วมทำ ประสานงานกันในการปฏิบัติงาน มีสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน และมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานจนบรรลุความสำเร็จร่วมกันอย่างมีคุณภาพ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมคุณภาพ, คุณภาพการศึกษา, อาชีวศึกษา

ABSTRACT

This research aims to investigate the quality culture of educational institutions under the authority of the Phitsanulok Provincial Vocational Education Office. The sample for the study was selected using a stratified random sampling method based on the proportions of educational institution directors and teachers in each educational institution under the jurisdiction of the Vocational Education Office, Phitsanulok Province. The total sample consisted of 210 individuals, including 21 educational institution administrators chosen from the entire administrative population and 189 teachers selected through stratified random sampling. The research employed a questionnaire with a 5-level rating scale, comprising 34 items. Statistical analysis involved calculating mean and standard deviation.

The findings revealed that the overall quality culture of educational institutions under the jurisdiction of Phitsanulok Provincial Vocational Education Office is at a high level, with an average score of 4.41. Examining specific dimensions, the aspect with the highest rating is the emphasis on giving importance to students, scoring an average of 4.47, followed by decentralization with an average score of 4.46. Conversely, teamwork was identified as the aspect with the lowest rating, receiving an average score of 4.34. The study suggests the need to promote teamwork within educational institutions to enhance collaboration. Educational institution administrators should collaboratively set goals with teachers and personnel, work cohesively, engage in collective decision-making, coordinate efforts, foster camaraderie among colleagues, and remain dedicated to achieving shared success with a focus on quality.

Keywords: Quality Culture; Educational Quality; Vocational Education

บทนำ

ประเทศไทยจะได้รับการพัฒนาให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเกิดความสงบสุข ต้องประกอบด้วยผู้บริหารและบุคลากรที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ และดำเนินชีวิต อย่างมีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติอย่างแท้จริง มีประชาชนที่ปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความสำนึก รับผิดชอบ เคารพในสิทธิของตน และผู้อื่น เห็นความสำคัญและเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ปัจจุบันหน่วยงานและองค์กรทั้งในระดับชาติและนานาชาติต่างตระหนักในความสำคัญของ สถานศึกษาว่าต้องเป็นแหล่งผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพ โดยสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู/อาจารย์ ต้องมีคุณภาพ จนมีคำกล่าวยกย่องและให้กำลังใจครู/อาจารย์ที่เป็นผู้สร้างศิษย์ที่มีคุณค่าต่อสังคมว่า “คุณภาพศิษย์ สะท้อนคุณภาพครู” ในสภาพปัจจุบันที่สังคมทุกภาคส่วนมีอิทธิพลต่อการศึกษิตตามอรรถยาศัยของผู้เรียนอย่างมาก ดังนั้น สังคมจึงต้องให้ความร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกับสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด เรื่องศิษย์คุณภาพจึงต้องเริ่มต้นที่ครู ที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอให้เป็นวิถีชีวิต จนเกิดเป็น “วัฒนธรรมคุณภาพ” เงื่อนไขสำคัญคือจิตสำนึก โดยมีแรงผลักดันหรือแรงจูงใจที่สำคัญ เกิดได้จากการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้ควบคุมและให้การสนับสนุนการประเมินคุณภาพภายนอก โดยมีสังคมร่วมผลักดันและกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบเต็มศักยภาพ (ชาญณรงค์ พรุ่งใจ, 2558)

วัฒนธรรมการทำงานที่ได้รับการยอมรับในทุกวงการ คือ วัฒนธรรมคุณภาพ (Quality Culture) ด้านการจัดการศึกษา ผู้ที่รับผิดชอบทั้งครูและผู้บริหารจะมุ่งพัฒนายกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ เพื่อคุณภาพของการทำงานให้ได้ผลผลิตตรงตามความต้องการและความคาดหวังของสังคม (มารยาท แซ่ฮึง, 2552) การสร้างชาติให้มีคุณภาพ ต้อง สร้างคนให้ได้คนที่มีคุณภาพ การสร้างคนให้มีคุณภาพต้องเริ่มจากการสร้างวัฒนธรรมที่คุณภาพเป็นหัวใจ คุณภาพที่เป็นวัฒนธรรม นำไปสู่ “วัฒนธรรมคุณภาพ : สร้างคนสร้างชาติ” (Quality Culture : Cultivate Citizens & Nature Nations) (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2558) วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากสถานศึกษาต้องมีวัฒนธรรมคุณภาพที่เหมาะสม การบริหารงานจะต้องเป็นรูปแบบใหม่ เพราะประสิทธิภาพของการดำเนินงานของสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับองค์การที่มีวัฒนธรรมคุณภาพ การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพให้เกิดขึ้น จำเป็นต้องมีธรรมาภิบาลในการบริหาร (Good Governance) การประกันคุณภาพหรือ QA (Quality Assurance) ถือว่าเป็นวัฒนธรรมใหม่ในเมืองไทย เป็นวัฒนธรรมอาเซียนและเป็นวัฒนธรรมโลก แล้ววัฒนธรรมขององค์การที่เกิดขึ้นจึงจะช่วยให้เกิดการพัฒนานคนที่มีคุณภาพเรียกได้ว่า “วัฒนธรรมบ่มเพาะคน” (Culture Cultivates Man)

ตามยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา มุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงานของสังคมทั้งในประเทศ ภูมิภาค อาเซียน และในระดับสากล ภายใต้บริบทความร่วมมือกับแนวทางการพัฒนาสู่เป้าหมายสูงสุดของการปฏิรูปประเทศ คือ การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีศักยภาพในการนำความรู้และทักษะมาพัฒนาประเทศ ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนระบบพื้นฐานการทำงานและมีผลกระทบต่อวิถีการทำงานของบุคคลที่อยู่ในระบบเดิม การสร้างความเข้าใจให้ตรงกันอย่างทั่วถึง ครบถ้วนนั้นต้องใช้เวลาและกลไกต่างๆ อย่างมาก เพื่อสร้างพลังขับเคลื่อนสู่เป้าหมายเดียวกันนั้นคือคุณภาพการศึกษา ปัจจัยที่เป็นกุญแจสู่ความสำเร็จก็คือ วัฒนธรรมการทำงานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้ง ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ทั้งนี้ เนื่องจากระบบพื้นฐานเดิมได้หลอหลอมกลมกล่อม และสร้างค่านิยมในแต่ละองค์กรและแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน รวมทั้งวัฒนธรรมองค์การและวิธีการคิดก็แตกต่างกัน การเปิดรับและปรับตัวให้เข้ากับระบบใหม่ด้วยการสร้างวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน (Share Vision & Share Value) จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติ ยกกระดับวัฒนธรรมการทำงานที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล คือ วัฒนธรรมคุณภาพ (Quality Culture) ด้านการจัดการศึกษา ผู้ที่รับผิดชอบทั้งครูและผู้บริหารจะมุ่งพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมคุณภาพเพื่อคุณภาพของการทำงาน ผู้รับบริการมีความเชื่อมั่นศรัทธา และมีความพึงพอใจได้ผลผลิตตรงตามความต้องการและความคาดหวังของสังคมในการบริหารงาน วัฒนธรรมคุณภาพทางการศึกษา (ภาวนา กิตติวิมลชัย, 2557)

จากผลการประเมินคุณภาพภายนอก (พ.ศ. 2560-2564) ด้านการอาชีวศึกษา ซึ่งได้รับการรับรองผลการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่า จุดอ่อนที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา คือ การเปลี่ยนแปลงนโยบายและผู้บริหารสถานศึกษาบ่อยครั้งและการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาที่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ ส่งผลกระทบต่อปฏิบัติงานในหน้าที่หลักของบุคลากร จึงทำให้การบริหารจัดการของสถานศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

จากข้อมูลข้างต้นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาดังกล่าว สถานศึกษาควรมีการตระหนักถึงการให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงานภายในสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาตามกฎกระทรวงที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษา

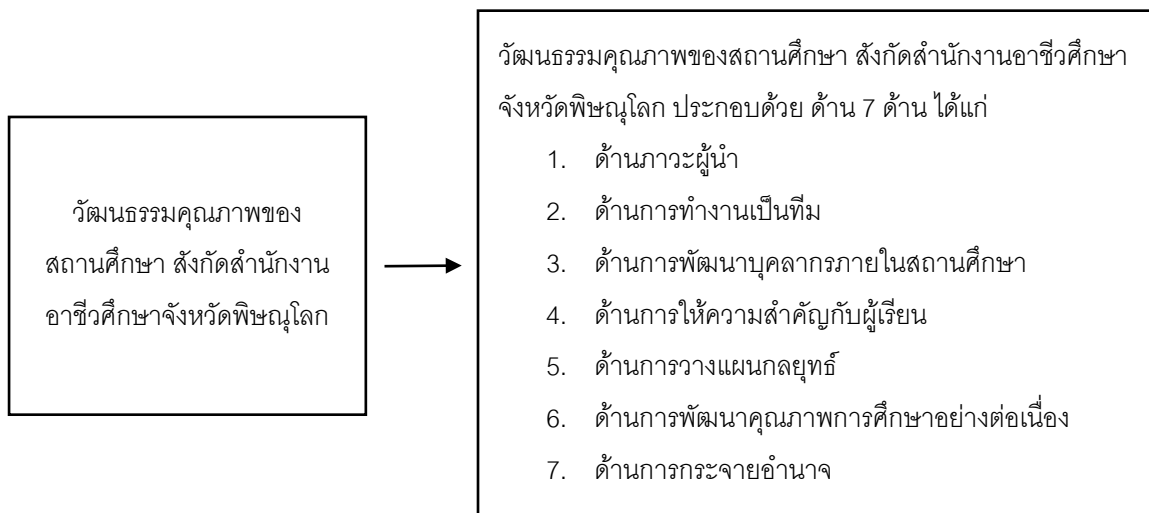
การบริหารจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการประกันคุณภาพของสถานศึกษา กล่าวคือคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาดังกล่าวเกิดจากวัฒนธรรมการปฏิบัติงาน และผลงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ของแต่ละสถานศึกษาซึ่งมีความแตกต่างกัน (สมศ., 2558) วัฒนธรรมการทำงานจึงเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารองค์การ โดยวัฒนธรรมคุณภาพขององค์การจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากผู้ปฏิบัติงานมีความเชื่อและค่านิยมร่วมกันจะเกิดความผูกพันลึกซึ้งต่อองค์การ ทุกคนจะร่วมแรงร่วมใจทำงาน ทำให้เกิดประสิทธิภาพและผลของงาน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการพัฒนาบุคลากรภายในสถานศึกษา ด้านการให้ความสำคัญกับผู้เรียน ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และด้านการกระจายอำนาจ (Gryna, 2005; Oakland, 2008; ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2551 ;Towers Perin, 2009 ; มารยาท แซ่อึ้ง, 2552 ;สรพรเพชญ พนัสบดี, 2552 ;ชาญณรงค์ พรุ่งรุ่งโรจน์, 2558 ;นันทพร แสงอุไร, 2559 ;ศชร คชพันธ์, 2560 ;สุพล จันตะชาติ, 2560 ;สุเชตร ศรีบุญเรือง, 2561 และ ศิริพงษ์ ตรัสศรี, 2564) ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับ มาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย/กรณีศึกษา

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 คน ครู จำนวน 433 คน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2566 รวมจำนวน 454 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 210 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (สถิตพร เขาวนชัย, 2561, น. 62) ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามสัดส่วนของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูแต่ละสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 คน และครู จำนวน 189 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนซึ่งวิธีการดังนี้

1. ผู้วิจัยยื่นขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถาม ซึ่งมีการระบุวันรับแบบสอบถามคืนทั้งหมด จำนวน 210 ฉบับ ถึงผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ทางไปรษณีย์ ทางอีเมล และช่องทางออนไลน์อื่น ๆ ตามความเหมาะสม

3. ผู้วิจัยตรวจสอบจำนวนและความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 210 ฉบับ ได้รับฉบับที่สมบูรณ์กลับคืนจำนวน 210 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การศึกษาวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย 7 ด้าน ข้อคำถาม จำนวน 34 ข้อ โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับนี้ไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน และได้เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC 0.5 ขึ้นไป ปรากฏว่าได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 และนำไปทดลองใช้ กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุโขทัย จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ย วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การศึกษารัฐธรรมนูญคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัย โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและครูของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

สถานศึกษา	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้อำนวยการ	รองผู้อำนวยการ	ครู	ผู้อำนวยการ	รองผู้อำนวยการ	ครู
วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก	1	3	165	1	3	74
วิทยาลัยเทคนิคสองแคว	1	0	37	1	0	17
วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก	1	4	102	1	4	45

สถานศึกษา	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้อำนวยการ	รองผู้อำนวยการ	ครู	ผู้อำนวยการ	รองผู้อำนวยการ	ครู
วิทยาลัยพณิชยการบึงพระพิษณุโลก	1	2	56	1	2	24
วิทยาลัยสารพัดช่างพิษณุโลก	1	3	46	1	3	19
วิทยาลัยการอาชีพนครไทย	1	3	27	1	3	10
รวมทั้งสิ้น	6	15	433	6	15	189

ที่มา : ข้อมูลจาก อาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ณ วันที่ 5 เมษายน 2566

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

ที่	วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก	กลุ่มตัวอย่าง (n = 210)		วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.		
1	ด้านภาวะผู้นำ	4.36	0.54	มาก	6
2	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.34	0.47	มาก	7
3	ด้านการพัฒนาทักษะบุคลากรภายในสถานศึกษา	4.44	0.45	มาก	3
4	ด้านการให้ความสำคัญกับผู้เรียน	4.47	0.43	มาก	1
5	ด้านการวางแผนกลยุทธ์	4.41	0.45	มาก	5
6	ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.41	0.43	มาก	4
7	ด้านการกระจายอำนาจ	4.46	0.48	มาก	2
	รวม	4.41	0.40	มาก	-

จากตาราง 1 พบว่า วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการให้ความสำคัญกับผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.43) รองลงมา คือ ด้านการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.48) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการให้ความสำคัญกับผู้เรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการวิจัยวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่า วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ให้ความสำคัญกับผู้เรียน โดยการสร้างวัฒนธรรมที่ดีในการทำงาน บุคลากรในสถานศึกษามีความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการทำงาน โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมให้แก่บุคลากร จนเกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน อีกทั้งกำหนด เป้าหมาย บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในการปฏิบัติงานที่ ชัดเจน เป็นระบบจนเกิดเป็นวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ผลสัมฤทธิ์ในการจัดการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการและเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2555) ที่กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมคุณภาพ (Quality Culture) ไว้ว่า วัฒนธรรมคุณภาพเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา หากองค์กรขาดวัฒนธรรมการทำงานที่มีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเป็นไปได้ยาก ในทางกลับกันหากองค์กรใดมีวัฒนธรรมคุณภาพที่เข้มแข็ง การพัฒนา ก็จะประสบความสำเร็จได้โดยง่ายและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2551) ที่พบว่า วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของสุธาวรัตน์ ทองเหลือ (2559) ที่พบว่า วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ด้านการให้ความสำคัญกับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นโยบายการจัดการศึกษาในปัจจุบัน มุ่งเน้นที่จะส่งเสริมการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ และผู้เรียนมีความหลากหลายจึงทำให้สถานศึกษา ให้ความสำคัญกับคุณภาพของผู้เรียน มีความตระหนักในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นหลัก มุ่งเน้นในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ปลูกฝังการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปวีญ ศรีวันทนาสกุล (2564) พบว่า วัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแพร่ เขต 2 ด้านผลผลิต ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพล จันตะชาติ (2560) ที่พบว่า วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และจากผลการวิจัยวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับน้อยที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะ บริบทการทำงานภายในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จะมีการทำงานที่เป็นอิสระต่อกันมีการแยกแผนกวิชา สาขาวิชาในการบริหารงาน และสามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้ด้วย

ตนเอง จึงทำให้ผู้บริหารและบุคลากรไม่ค่อยให้ความสำคัญหรือให้ความสำคัญน้อยกับการทำงานเป็นทีม แต่จะมีการส่งเสริมกระจายอำนาจด้านการบริหารงานในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณภรณ์ สีนประสงค์ (2565) ที่พบว่า วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับน้อยที่สุดกว่าด้านอื่น และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับน้อยรองลงมาจะเป็นด้านภาวะผู้นำ ทั้งนี้เป็นเพราะอัตราส่วนของผู้บริหารกับครูมีความแตกต่างกันซึ่งอัตราส่วนของครูจะมีจำนวนมากกว่าจึงทำให้การบริหารงานที่แสดงถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในมุมมองของครูไม่ดีเท่าที่ควร อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีการรับนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยตรง จึงทำให้มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาได้ชัดเจน เป็นรูปธรรม และสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นการปฏิบัติงานของบุคลากร ให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อีกทั้งผู้บริหารส่วนใหญ่มีประสบการณ์บริหารงานน้อยส่งผลกระทบต่อระดับภาวะภาวะนำของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรปรัชญ์ หลวงโย (2564) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากพอสมควร ซึ่งประสบการณ์ในการทำงานที่มากนั้นจะมาพร้อมกับการที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จากการแก้ปัญหาที่พบเจอในการทำงาน มีประสบการณ์พัฒนาตนเองจากสถานการณ์ต่างๆอย่างหลากหลายรูปแบบ ได้ร่วมงานกับบุคลากรบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆมากมาย เป็นผลให้เกิดประสบการณ์ในการทำงานสามารถที่จะปรับปรุงตนเองและพัฒนาตนเองในการทำงาน รวมถึงหน่วยงานของตนเองให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในเรื่องวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่าการทำงานเป็นทีม เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับที่ต่ำที่สุด ดังนั้นให้มีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาร่วมกับครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา ร่วมมือกันร่วมคิดร่วมทำ ประสานงานกันในการปฏิบัติงาน มีสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน และมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานจนบรรลุความสำเร็จร่วมกันอย่างมีคุณภาพ

2. ในเรื่องวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่าด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับต่ำเป็นลำดับที่สองรองลงมา ดังนั้นควรมีการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษา และครู ให้มีภาวะผู้นำ มีการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาได้ชัดเจน เป็นรูปธรรม บริหารจัดการอย่างเป็นระบบ สามารถสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ตามที่ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะของการวิจัยดังกล่าวไว้ข้างต้น เพื่อให้งานวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ได้แพร่หลาย ออกไป และเป็น ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้บริหาร นักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไป จึงขอเสนอแนะ เพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวัดมาตรฐานคุณภาพในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาวัดมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
3. ควรมีการศึกษาวัดมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาสังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา

บรรณานุกรม

- กรรณภรณ์ สีนประสงค์. (2565). รูปแบบวัดมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี, 16(3), 154-164.
- คชธร คชพันธ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารวัดมาตรฐานคุณภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 14(26): 18-27.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2558). วัดมาตรฐานคุณภาพ : สร้างคน สร้างชาติ. สืบค้น 10 เมษายน 2566, จาก <http://www.onesqa.or.th/th/contentdownload-view/929/1155/>.
- นันทพร แสงอุไร. (2559). การพัฒนารูปแบบวัดมาตรฐานคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2551). แผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาวัดมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปริญญาคุชฎบัณฑิต สาขาการบริหารอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ภาวนา กิตติวิมลชัย. (2557). วัดมาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษา : ในเครือข่ายอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). คณะศึกษาศาสตร์, ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มารยาท แซ่อึ้ง. (2552). การศึกษาการบริหารงานวัดมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษาระดับ มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาบริการการศึกษา, กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรปรัชญ์ หลวงโย (2564). กลยุทธ์การพัฒนาระบบของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 19(1), 59-72.
- ศิริพงษ์ ตรีสศรี. (2564). การศึกษาแนวทางเสริมสร้างวัดมาตรฐานคุณภาพโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี, 9(34), 283-291.
- สถิพร เชาวน์ชัย. (2561). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา เอกสารประกอบการสอนวิชา 354517 การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- สุธารัตน์ ทองเหลือง. (2559). *คุณลักษณะและพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ*
วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. วารสาร
Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 9(3),
1055–1068.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2558). *วัฒนธรรมคุณภาพ : สร้างคน สร้างชาติ*. สืบค้น 10
เมษายน 2566, จาก <http://www.onesqa.or.th/th/contentdownload-view/929/1155/>.
- สุปวีร์ ศรีวันทนาสกุล. (2564). *การศึกษาวัฒนธรรมคุณภาพและแนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมคุณภาพ*
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแพร่ เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). คณะศึกษาศาสตร์, พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพล จันดีะคาด. (2560). *รูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). คณะศึกษาศาสตร์, พิษณุโลก :
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สรรเพชญ พันธ์ดี. (2552). *การบริหารคุณภาพ Quality management*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุเขตร์ ศรีบุญเรือง. (2561). *การพัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา*
สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2555). *บันทึก สมศ. 2555: แผนกลยุทธ์*
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (องค์การมหาชน). ฉบับที่ 2 ประจำปีการศึกษา
2554-2558
- Gryna, F.M. (2005) *Quality planning and analysis: From product development Through use* (4" ed.).
Singapore: McGraw-Hill.
- Oakland. (2008). *Total Quality Management: Text with cases* (3 ed.). Oxford:
Butterworth-Heinemann.
- Tower Perrin. (2009). *Building a quality-focused culture*. [Online]. September. Available from,
http://www.towersperin.com/tp/getwebcachedoc?country=gbr&webc=-HRS/GBR/2008/200805/CaseStudy_May08QUALITYFOCUSED_CULTURE_Manufacturing_final.pdf.
[2022, April 10]